

Motivační funkce minimální mzdy: případová studie České republiky

Jaroslav Schulz

Abstrakt

Článek pojednává o motivační funkci minimální mzdy v podmínkách současné legislativy České republiky, a to v kontextu daně z příjmů a vybraných sociálních dávek. Důraz je kladen na dávky v oblasti bydlení, které jsou významným prvkem současného sociálního systému, což koresponduje s významností nákladů na bydlení pro domácnosti. Základním cílem je posoudit, zda je současná výše minimální mzdy motivující pro typizované domácnosti aktivně se zapojit na trhu práce v rámci standardního pracovního poměru. Studie je zaměřena na nízkopříjmové domácnosti, jejichž odměna za práci se pohybuje na úrovni minimální mzdy. Cíl práce je zkoumán výpočtem čistých disponibilních příjmů jednotlivých typů domácností v závislosti na jejich pracovním zařazení. Závěry simulací jednoznačně poukazují na to, že minimální mzda obecně není pro domácnosti motivujícím faktorem. Relativně největší stimul poskytuje, díky štedrým daňovým bonusům, domácnostem s dětmi.

Klíčová slova: Minimální mzda, motivační funkce, sociální dávky, motivace k práci, participační daňová sazba, TAXBEN alternativa, Česká republika

Abstract

Article deals with the motivation function of minimum wage under current legislation setting in the Czech Republic in relation to income taxation as well as social benefits. Emphasis is put on housing benefits which belong to significant component of current social system. This corresponds to importance of housing cost for households. The main aim is to consider whether current minimum wage provides sufficient incentives for standardized household to work in an employment relationship. Study is focused on low-income households earning just the minimum wage. As a measure serves disposable household income calculated in relation to their occupational status. Calculations unambiguously point to fact that generally minimum wage in current setting does not provide motivation incentive for households to work. Relative largest incentives have households with children due to generous child EITC.

Keywords: Minimum Wage, motivation function, social benefits, incentives to work, participation tax rate, TAXBEN alternative, Czech Republic

Úvod

Minimální mzda je institutem pracovního práva, který je zakotven ve všech vyspělých státech světa. Jedná se o nejnižší přípustnou výši odměny za práci v pracovním poměru. Zároveň se jedná o referenční hodnotu pro řadu dalších oblastí. Téma minimální mzdy je aktuální již přes 100 let. O tom, zda má být institut minimální mzdy přítomen v právním prostředí vyspělých zemí, se již spory nevedou. Neukončená debata však je, v jaké výši má být stanoven. Nejedná se přitom výhradně o politické téma, neboť do procesu tvorby minimální mzdy je často zapojeno mnoho zájmových skupin a institucí.

Z ekonomického pohledu je minimální mzda cenou práce, která není stanovena na základě tržních mechanismů (na základě autonomie vůle). Představuje tak významnou rigiditu na trhu práce, jejíž vliv na ekonomiku a trh práce je předmětem zájmu mnoha ekonomů. Mezi ekonomy je nejvíce pozornosti věnováno zejména vlivu výše minimální mzdy na nezaměstnanost, případně na rozložení ostatních mezd v ekonomice, a to jak v rámci teoretické, tak empirické ekonomie.

Starší teoreticky zaměřené práce mají tendenci vyvozovat závěry shodně se stan-

dardní a nejjednodušší učebnicovou ekonomikou - neoklasickou teorií. V podmínkách dokonalé konkurence a dokonalé informovanosti ekonomických agentů má zavedení minimální mzdy vždy negativní dopad na zaměstnanost. S rozvojem ekonomie se však rozvíjel i přístup ke zkoumání minimální mzdy, přičemž lze zjednodušeně konstatovat, že i když se připouští, že by minimální mzda mohla mít negativní dopad na zaměstnanost (růst minimální mzdy zvyšuje nezaměstnanost), lze tyto efekty pozorovat pouze v krátkém období - statický koncept. Z hlediska dlouhodobí však v rámci růstových teorií ekonomiky k podobným výsledkům dospět nelze. I proto lze shrnout, že teoretická ekonomie spíše doporučuje konkrétní efekty zavedení a zvýšení minimální mzdy zkoumat empiricky, tedy na dostupných datech.

Závěry empirických ekonometrických modelů jsou nejednoznačné, přičemž závisí zejména na vstupních makroekonomických agregovaných datech. Někteří autoři tudíž shledávají vliv minimální mzdy na nezaměstnanost striktně negativní, jiní konstatují statisticky nevýznamný vztah bez možnosti posouzení, další zase pozitivní vliv minimální mzdy na zaměstnanost.

Více se ekonomické problematice minimální mzdy v tomto článku nebudou věno-

vat. Pro přehlednou rešerši teoretických i empirických vědeckých prací odkazují na příslušnou literaturu (Ragacs, 2004).

Jedním z nedostatků ekonomických prací věnujících se minimální mzdě je jejich časté úzké zaměření na dopady minimální mzdy, jako ceny práce, na nezaměstnanost. Minimální mzda je však komplexním institutem. Jedná se o specifický instrument trhu práce, který má přesah do daňového systému i sociální politiky státu, přičemž má plnit řadu různorodých funkcí. Konkrétní postavení minimální mzdy v právním rádu jednotlivých států přitom může zásadně tyto oblasti ovlivňovat, stejně jako jednotlivé domácnosti. Zároveň se tak realizují cíle a vize hospodářských politik. Pokud makroekonomicky agregovaná data nevycházejí z konkrétních legislativních podmínek, nemusí jejich výsledné závěry vypovídat o skutečném dopadu minimální mzdy.

Předmětem mého zájmu proto není institut minimální mzdy pouze z pohledu ekonomy, ale také v rámci konkrétní právní úpravy v podmínkách České republiky. Existence minimálních garantovaných sociálních příjmů totiž způsobuje konkurenci mezi minimálními pracovními a sociálními příjmy. Nevhodné nastavení minimální mzdy v rámci sociální politiky může vést

až k tzv. „sociálnímu parazitismu“. Záměrem této práce je rozpracovat institut minimální mzdy z širšího pohledu. V tomto případě uvést podrobněji problematiku motivační funkce minimální mzdy pro dlouhodobě nezaměstnané nebo domácnosti zcela stojící mimo trh práce, se zaměřením na regionální problematiku.

Základním cílem je proto posoudit, zda jsou současné podmínky v České republice dostatečně motivující pro typizované domácnosti aktivně se zapojit na trhu práce v rámci standardního pracovního poměru. Studie je zaměřena na nízkopříjmové domácnosti, jejichž odměna za práci se pohybuje na úrovni minimální mzdy. Cíl práce je zkoumán pomocí výpočtu čistých disponibilních příjmů jednotlivých typů domácností v závislosti na jejich pracovním zařazení a následně jejich vzájemným porovnáním.

Příbuznému tématu implicitního daňového zatížení se pravidelně věnuje v periodicky vydávaných publikacích také OECD (Taxing Wages). Na rozdíl od tohoto příspěvku však OECD počítá ve svých studiích s nejnižší úrovní příjmů pouze ve výši 66 % průměrné mzdy, a to navíc pro stylizované jednotlivce. O konkrétních stimulech pro nepracující domácnosti proto mnohé nevyhovává.

Předložená studie je také vhodným doplňkem existujících prací věnujících se výpočtům daňového zatížení práce domácností pomocí mikrosimulačních „tax-benefit“ modelů¹ přímo v podmínkách České republiky. Jedná se především o model TAXBEN (Dušek, Kalíšková, Mních, 2013) a také nedávno publikovanou studii Osoby s nízkou kvalifikací v České republice (Bičáková, Kalíšková, 2018). Uvedené modely simulují situaci domácností na základě dat pořízených v dotazníkovém šetření EU-SILC (Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností). Naproti tomu v této práci jsou nasimulovány čisté disponibilní příjmy typizovaných domácností v podmínkách platné legislativy s důrazem na objektivní reálné náklady na bydlení, které jsou hlavním výdajem domácností, ale také důležitým faktorem ovlivňujícím čerpání sociálních dávek. Tato práce kvantifikuje motivační efekt minimální mzdy na nezaměstnané domácnosti.

Při zkoumání dopadů minimální mzdy na nezaměstnanost není důležitá absolutní hodnota minimální mzdy. Hlavními faktory ovlivňujícími výsledný efekt zavedení (zvýšení) minimální mzdy a jeho rozsahu je relativní vztah (vzdálenost) minimální mzdy a mzdy průměrné a také minimální mzdy a základních sociálních dávek (sociálních benefitů).

Ekonomové ve většině případů aproximují průměrnou mzdu mediánem mezd. Pro základní sociální dávky bývá typicky zvolena proměnná vyjadřující životní minimum, což alespoň v případě ČR neodpovídá realitě. Zároveň se domnívám, že obdobná

situace je i v ostatních zemích, ve kterých je rozvinutý jakýkoli sociální systém.

Samotná minimální mzda je pak v empirických publikacích vyjadřována v brutto hodnotě, což je velmi zavádějící. Racionálně se chovající ekonomické subjekty (jednotlivci, domácnosti) se nerozhodují na základě hrubého příjmu, nýbrž tzv. čistého disponibilního příjmu (důchodu), tedy příjmu po zdanění včetně realizovaných sociálních transferů. Jak je patrné z pozdějších pasáží tohoto článku, ten se může vlivem sociální a daňové politiky státu významně lišit od hrubých příjmů.

Vzhledem k omezenému rozsahu tohoto článku jsem nucen řadu souvislostí zjednodušovat. Na vyžádání je však mohu kdykoliv poskytnout. Veškeré právní aspekty i výpočty vychází z právního řádu platného k 1. 1. 2018.

Funkce minimální mzdy

Jak vyplývá z ratifikovaných úmluv Mezinárodní organizace práce, podstatou institutu minimální mzdy je regulační zásah do liberálního formování mezd jako ceny práce. Za základní funkce minimální mzdy označuje Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (Baštýř, 2005) sociálně-ochrannou a ekonomicko-kriteriální.

Takové pojetí funkcí zjevně koresponduje s nejmladší, Českou republikou neratifikovanou, úmluvou č. 131 Mezinárodní organizace práce z roku 1970. Odbor analýz a informací Úřadu vlády uvádí, že motivem sociálně-ochranné funkce je humánní zajištění základních potřeb lidské existence.

I přesto, že výše zmíněné funkce minimální mzdy naznačují společenský rozměr minimální mzdy, nepostihují jej zdaleka celý. Ve světové literatuře se akcentuje na celospolečenský rozměr minimální mzdy, a to především ve vztahu k rovnosti, spravedlnosti, a tím také zajištění osobních svobod jednotlivce. Není proto divu, že se v praxi institut minimální mzdy objevuje jako jeden z významných nástrojů boje proti chudobě. Tyto moderní fenomény jsou přitom jedním z hlavních témat mezinárodních institucí (např. OSN, Světová banka).

Na každý pád je zde zkoumaná motivační funkce minimální mzdy její integrální součástí ovlivňující všechny výše zmíněné aspekty, které nelze libovolně oddělovat. Není proto pochyb o tom, že znát současné nastavení minimální mzdy v našem společensko-ekonomickém systému, je nanejvýš žádoucí.

Motivační funkce minimální mzdy

K tomu, aby bylo možné posoudit, zda současná výše minimální mzdy plní ceteris paribus uspokojivě či nedostatečně svoji motivační funkci, je nutné podrobněji prozkoumat určité oblasti státní sociální polití-

ky. Ta vychází především z principů zakotvených v mezinárodních smlouvách definujících moderní sociální stát², ale také z Listiny základních práv a svobod. V českých podmínkách se člení na tři základní pilíře:

- 1) Sociální pojištění - skládá se z dvou základních oblastí, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti;
- 2) Státní sociální podpora - je zaměřena zejména na podporu rodin s dětmi, čerpat z ní však mohou i bezdětné osoby. Je upravena zejména zákonem o státní sociální podpoře;
- 3) Sociální pomoc - je určena osobám, které se nachází v závažné či nepříznivé životní situaci. Legislativně je sociální pomoc zakotvena v zákonech o sociálních službách a pomoci v hmotné nouzi. Zároveň je zaměřena na péči o zdravotně postižené občany.

Pro účely jak státní sociální podpory, tak sociální pomoci je využíván zákon o životním a existenčním minimu, který stanovuje minimální hranici peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb a přežití.

Je třeba také dodat, že domácnosti významným způsobem ovlivňuje politika bydlení. Ta je nedílnou součástí sociální politiky. V ČR je zakotvena v různých podobách vícera právních předpisů.

Předpoklady modelu

V této části zmiňuji některé důležité předpoklady, na nichž jsou výpočty postaveny. Pro účely této práce jsou zohledňovány pouze ty dávky, které mohou mít formu pravidelných finančních transferů. Zároveň se dále soustředím pouze na standardní typy domácností. Studii však lze kdykoliv snadno rozšířit. Dále tedy neuvažuji o osobách zdravotně postižených, ani osobách pobírajících starobní důchody. Práce nezohledňuje ani různé atypické situace, ani samotný proces správního řízení o dávkách. Splňuje-li oprávněná osoba nebo oprávněné společně posuzované osoby nárok na přiznání dávky, předpokládá se pravidelná výplata výše dávky za daných podmínek bez dalšího.

Zahrnuté dávky plynoucí ze státní sociální podpory jsou přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek. Z dávek plynoucích z pilíře sociální pomoci je pak počítáno s příspěvkem na živobytí a doplatkem na bydlení.

Klíčové je stanovení jednak konkrétní realistické struktury domácností, ale také určení relevantních podmínek bydlení.

Referenční domácnosti

Jako referenční domácnosti jsem zvolil ty typové nejběžnější. Jedná se o následující složení:

- a) Jednotlivec, tj. samostatná osoba;
- b) 2 dospělí jednotlivci;
- c) Jednotlivec a nezaopatřené dítě do 4 let;
- d) Jednotlivec a 2 nezaopatřené děti do 6 let;
- e) Jednotlivec a nezaopatřené dítě ve věku 6–15 let;
- f) 2 dospělí jednotlivci a nezaopatřené dítě do 6 let;
- g) 2 dospělí jednotlivci a 2 nezaopatřené děti do 6 let;
- h) 2 dospělí jednotlivci a nezaopatřené dítě do 6 let a nezaopatřené dítě do 4 let.

Maximální počet členů domácnosti je čtyři. Důvodem je shodná výše normativních nákladů pro účely příspěvku na bydlení pro domácnosti o čtyřech a více členech, viz zákon o státní sociálně podpoře.

Čistý disponibilní příjem ve vazbě na pracovní zařazení

Klíčovým parametrem atraktivity práce je čistý disponibilní příjem domácnosti. Pro referenční domácnosti jsou nejprve nasimulovány a vypočteny celkové příjmy vyplývající z podmínek dotčené legislativy, které se skládají z čisté mzdy, příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení, příspěvku na bydlení, přídatku na dítě a rodičovského příspěvku.

Od těchto příjmů jsou odečteny náklady na úhradu tržního nájemného (včetně nákladů spojených s nájemným). Reziduum pak označuji jako čistý disponibilní příjem domácnosti.

Náklady na bydlení jsou totiž spolu s případnými náklady na dovolenou nejvýznamnějšími výdaji domácností. ČSÚ pro domácnosti složené z alespoň jednoho nezaměstnaného uvádí, že náklady na bydlení na čistých peněžních příjmech činí 38,8 % (ČSÚ, Životní podmínky domácností, 2016). U nízkopříjmových domácností, jaké v této práci uvažuji, je podíl nákladů spojených s bydlením ještě výraznější, přičemž se pohybuje od 38 až do 70 %.

Reálná výše čistých disponibilních příjmů je vypočtena, vzhledem k pracovnímu nasazení dospělých členů domácností, pro tři stavy:

- a) Nepracuje - situace, kdy v domácnosti žádný z dospělých jednotlivců nepracuje, ani nepobírá žádnou jinou odměnu za vykonanou práci;
- b) Pracuje - situace, kdy každý dospělý jednotlivec pracuje, a to formou závislé činnosti právě za minimální mzdu;
- c) Pracuje právě jeden - situace, kdy pracuje právě jeden dospělý, který uplatňuje všechny dostupné slevy na dani na děti/daňové bonusy.

V případě, že členy domácnosti jsou také nezaopatřené děti, předpokládám dostupnou bezplatnou předškolní péči nehledě na pracovní zařazení.

Bydlení a bydliště

Všechny domácnosti jsou v nájemném vztahu, na vlastní bydlení nebyl pro účely této práce brán zřetel, neboť realitě a zkoumané cílové skupině spíše odpovídá bydlení nájemní, případně na ubytovnách, tzv. jiné formy bydlení. Z rozsahových důvodů nebyly jiné formy bydlení analyzovány. Lze je však snadno doplnit.

Z praktických důvodů je bydlištěm všech modelových osob v této práci jiná obec než hlavní město Praha. Konkrétně byly zkoumány 4 lokality, které byly zvoleny tak, aby odpovídaly podmínkám stanovených v nárocích na jednotlivé dávky. Dle počtu obyvatel se jedná o:

- 1) Obec do 10 tisíc obyvatel - Mikulov;
- 2) Obec s počtem obyvatel v rozmezí 10 až 50 tisíc - Břeclav;
- 3) Obec s počtem obyvatel v rozmezí 50 až 100 tisíc - Pardubice;
- 4) Obec s počtem obyvatel nad 100 tisíc - Olomouc.

Náklady na bydlení a norma podmínek bydlení

Jedním z dílčích cílů je namodelování životních podmínek referenčních domácností tak, aby co nejvíce odpovídaly skutečnosti. K naplnění tohoto cíle bylo nutné definovat normu bydlení pro jednotlivé domácnosti dle jejich velikosti a složení tak, aby zároveň odpovídaly současné situaci na trhu s bydlením a běžným životním standardům.

Podlahová plocha bytu

V českém právním prostředí od dob, kdy byla zahájena postupná deregulace nájemního bydlení, chybí jakákoliv, byť nezávazná, norma upravující podmínky bydlení. V celém výpočtu jsou proto užity dvě bytové normy. První jsem zkonstruoval na základě vlastního průzkumu norem v ji-

ných státech, zkušeností, ale také v souladu s moderními přístupy tematicky zaměřených mezinárodních institucí (evropská pobočka WHO, UNHABITAT, OSN) i literatury (Ranson, 2012); tzv. „vlastní bytová norma“ (dále jen VBN). Považuji ji za věrný odhad současných bytových potřeb domácností. Druhá bytová norma (dále označována jako Vyhl.) byla odvozena na základě vyhlášky účinné do roku 1992, která upravovala tzv. nadměrné metry a stanovovala normu podlahové plochy na osobu 12 m², přičemž kuchyň byla zahrnována v rozsahu 8 m². Konkrétní údaje odvozené z bytových norem uvádím v následující tabulce.

Nájemné a služby související s nájemným

Původním záměrem bylo vycházet při stanovení ceny za m² podlahové plochy bytu ze zákona o jednostranném zvyšování, případně z cenové mapy sestavované Státním fondem rozvoje bydlení. Cílové částky nájemného dle zákona však již nekorespondují se současnou tržní situací. Informativně je však v přílohách uvádím. Provozování cenové mapy bylo zastaveno.

Pro účely stanovení tržní ceny nájemného vybraných lokalit jsem proto provedl vlastní průzkum. S cílem zajistit maximální věrohodnost výsledků byla celá analýza stanovení tržního nájemného provedena ve dvou variantách. V první jsem vycházel z cenové mapy vytvářené Asociací realitních kanceláří. V druhé pak z vlastního průzkumu celostátních i regionálních realitních kanceláří, ale i dalších zdrojů. Odhad tržního nájemného na základě vlastního průzkumu považuji za podstatně přesnější s vyšší vypovídací hodnotou. Jedním z důvodů je také fakt, že stanovené vypočtené z cenové mapy je menší než normativní náklady stanovené v zákoně o státní sociálně podpoře. Rozdíly obou variant jsou patrné z tabulek 1 a 2.

Domácnost / podlahová plocha dle bytové normy v m ²	VBN	Vyhl.
Jednotlivec	35	20
2 dospělí	50	38
Jednotlivec + nezaopatřené dítě do 4 let	50	38
Jednotlivec + 2 nezaopatřené děti do 6 let	50	56
Jednotlivec + nezaopatřené dítě 6–15 let	50	38
2 dospělí + nezaopatřené dítě do 6 let	70	56
2 dospělí + 2 nezaopatřené děti do 6 let	70	74
2 dospělí + nezaopatřené dítě do 4 let + nezaopatřené dítě do 6 let	70	74

Tabulka 1 Tržní nájemné stanovené na základě vlastního průzkumu

Tržní nájemné	Břeclav		Mikulov		Pardubice		Olomouc	
	měsíc	měsíc/ m ²	měsíc	měsíc/ m ²	měsíc	měsíc/ m ²	měsíc	měsíc/ m ²
1+1 (35 m ²)	6900	197,14	7000	200,00	7100	202,86	7500	214,29
2+1 (50 m ²)	8900	178,00	7500	150,00	8200	164,00	8700	174,00
3+1 (70 m ²)	11 000	157,14	8800	125,71	10 100	144,29	12 300	175,71
<i>Plocha v m²</i>	<i>Celk. náklady měsíc</i>		<i>Celk. náklady měsíc</i>		<i>Celk. náklady měsíc</i>		<i>Celk. náklady měsíc</i>	
1+1 (35 m ²) / 1 os.	8400		8500		8600		9000	
2+1 (50 m ²) / 2 os.	10 900		9500		10 200		10 700	
3+1 (70 m ²) / 3 os.	14 000		11 800		13 100		15 300	

Tabulka 2 Tržní nájemné odvozené z cenové mapy

Tržní nájemné	Břeclav		Mikulov		Pardubice		Olomouc	
	měsíc	měsíc/ m ²	měsíc	měsíc/ m ²	měsíc	měsíc/ m ²	měsíc	měsíc/ m ²
1+1 (35 m ²)	2905	83,00	2590	74,00	3395	97,00	3850	110,00
2+1 (50 m ²)	4150	83,00	3700	74,00	4850	97,00	5500	110,00
3+1 (70 m ²)	5810	83,00	5180	74,00	6790	97,00	7700	110,00
<i>Plocha v m²</i>	<i>Celk. náklady měsíc</i>		<i>Celk. náklady měsíc</i>		<i>Celk. náklady měsíc</i>		<i>Celk. náklady měsíc</i>	
1+1 (35 m ²) / 1 os.	4405		4090		4895		5350	
2+1 (50 m ²) / 2 os.	6150		5700		6850		7500	
3+1 (70 m ²) / 3 os.	8810		8180		9790		10 700	

Tabulka 3 Náklady spojené s nájmem podle počtu osob v domácnosti

Počet osob	Normativní	Odhad vlastní
1	687	1500
2	940	2000
3	1230	3000
4 a více	1520	3500

Tabulka 4 Normativní měsíční náklady bydlení

Počet osob	počet obyvatel v tisících			
	více než 100	50 až 100	10 až 50	pod 10
Jedna	6227	5928	5036	4844
Dvě	8938	8530	7308	7046
tři	12 176	11 642	10 045	9702
čtyři a více	15 282	14 639	12 712	12 299

Náklady na služby spojené s nájmem, tedy zejména energií, byly také tržně odhadnuty. V celé práci je pro obě varianty nájemného počítáno s hodnotami uvedenými v tabulce 3.

Pro srovnání uvádím v tabulce 4 též normativní náklady bydlení podle zákona o státní sociální podpoře.

Výsledky kalibrace modelu

Vzhledem k možnému individuálnímu rozpětí výše základní sociální dávky, příspěvku na živobytí, byla varianta nepracujících domácností rozdělena na dvě podskupiny, a to pro obě mezní hranice. Po-

rovnávají jsou tak čisté disponibilní příjmy domácností, které jsou, co do kvalifikovanosti, vzdělání, sociálních a jiných poměrů, podobné. Zde prezentuji pouze z mého pohledu nejrealističtější kombinaci vlastní bytové normy a tržního nájemného stanoveného na základě vlastního průzkumu v místě a čase. Ostatní dílčí výsledky jsou kdykoliv dostupné na vyžádání u autora nebo vydavatele. Výsledky kalibrace uvádím pro čtyři referenční velikosti obcí, tak jak je dělí zákon o státní sociální podpoře. Pro jednotlivé obce jsou výsledky shrnuty v následujících tabulkách.

Sloupce EM vyjadřují variantu nepracujících domácností pobírajících příspěvek

na živobytí ve výši existenčního minima, ŽM nepracujících domácností pobírajících životní minimum. Pracující domácnosti jsou pak rozčleněny do dvou sloupců, varianta MM, kdy pracují všichni dospělí jednotlivci v domácnosti a varianta MM1, ve které pracuje právě jeden.

Zhodnocení motivační funkce minimální mzdy

V úvodu této práce jsem zmínil, že zásadním pro vztah nezaměstnanosti a minimální mzdy je vzájemný poměr minimální mzdy a sociálních dávek. Tento rozdíl je zásadní i pro posouzení motivační funkce

Recenzované stati, studie, úvahy a analýzy

Čistý příjem včetně dávek - norma VBN (TRŽNÍ NÁJEMNÉ)	Olomouc - celkový příjem				Olomouc - čistý disponibilní			
	NEPRACUJE		PRACUJE		NEPRACUJE		PRACUJE	
Domácnost / stav	EM	ŽM	MM	MM1	EM	ŽM	MM	MM1
Příjmy domácností dle živobytí resp. minimálních příjmů								
Jednotlivec	11 200	12 410	13 565	13 565	2200	3410	4565	4565
2 dospělí	14 900	16 470	23 614	18 058	4400	5970	13 114	7558
Jednotlivec + nezaopatřené dítě do 4 let	15 846	16 504	20 701	20 701	5346	6004	10201	10 201
Jednotlivec + 2 x nezaopatřené dítě do 6 let	16 180	17 120	20 294	20 294	5680	6620	9794	9794
Jednotlivec + nezaopatřené dítě 6–15 let	14 850	15 780	17 328	17 328	4350	5280	6828	6828
2 dospělí + nezaopatřené dítě do 6 let	21 140	22 710	27 477	24 236	6140	7710	12 477	9236
2 dospělí + 2x nezaopatřené dítě do 6 let	23 380	24 950	32 415	29 082	7880	9450	16 915	13 582
2 dospělí + 1x nezaopatřené dítě do 6 let + 1x nezaopatřené dítě do 4 let	23 380	26 397	35 515	29 082	7880	10 897	20 015	13 582

Čistý příjem včetně dávek - norma VBN (TRŽNÍ NÁJEMNÉ)	Pardubice - celkový příjem				Pardubice - čistý disponibilní			
	NEPRACUJE		PRACUJE		NEPRACUJE		PRACUJE	
Domácnost / stav	EM	ŽM	MM	MM1	EM	ŽM	MM	MM1
Příjmy domácností dle živobytí resp. minimálních příjmů								
Jednotlivec	10 700	11 910	13 266	13 266	2200	3410	4766	4766
2 dospělí	14 400	15 970	23 206	17 500	4400	5970	13 206	7500
Jednotlivec + nezaopatřené dítě do 4 let	15 438	16 096	20 293	20 293	5438	6096	10 293	10 293
Jednotlivec + 2 x nezaopatřené dítě do 6 let	15 680	16 620	19 794	19 794	5680	6620	9794	9794
Jednotlivec + nezaopatřené dítě 6–15 let	14 350	15 280	16 920	16 920	4350	5280	6920	6920
2 dospělí + nezaopatřené dítě do 6 let	19 140	20 710	26 943	23 102	6140	7710	13 943	10 102
2 dospělí + 2x nezaopatřené dítě do 6 let	21 380	22 950	30 633	26 700	7880	9450	17 133	13 200
2 dospělí + 1x nezaopatřené dítě do 6 let + 1x nezaopatřené dítě do 4 let	21 380	24 615	33 733	27 094	7880	11 115	20 233	13 594

Čistý příjem včetně dávek - norma VBN (TRŽNÍ NÁJEMNÉ)	Břeclav - celkový příjem				Břeclav - čistý disponibilní			
	NEPRACUJE		PRACUJE		NEPRACUJE		PRACUJE	
Domácnost / stav	EM	ŽM	MM	MM1	EM	ŽM	MM	MM1
Příjmy domácností dle živobytí resp. minimálních příjmů								
Jednotlivec	10 700	11 910	12 374	12 374	2200	3410	3874	3874
2 dospělí	14 400	15 970	21 984	16 278	4400	5970	11 984	6278
Jednotlivec + nezaopatřené dítě do 4 let	14 216	14 880	19 071	19 071	4216	4880	9071	9071
Jednotlivec + 2 x nezaopatřené dítě do 6 let	15 680	16 620	19 794	19 794	5680	6620	9794	9794
Jednotlivec + nezaopatřené dítě 6–15 let	14 350	15 280	15 698	15 698	4350	5280	5698	5698
2 dospělí + nezaopatřené dítě do 6 let	19 140	20 710	25 346	21 505	6140	7710	12 346	8505
2 dospělí + 2x nezaopatřené dítě do 6 let	21 380	22 950	29 845	25 912	7880	9450	16 345	12 412
2 dospělí + 1x nezaopatřené dítě do 6 let + 1x nezaopatřené dítě do 4 let	21 380	23 827	32 945	26 306	7880	10 327	19 445	12 806

Čistý příjem včetně dávek - norma VBN (TRŽNÍ NÁJEMNÉ)	Mikulov - celkový příjem				Mikulov - čistý disponibilní			
	NEPRACUJE		PRACUJE		NEPRACUJE		PRACUJE	
	EM	ŽM	MM	MM1	EM	ŽM	MM	MM1
Domácnost / stav								
Příjmy domácností dle živobytí resp. minimálních příjmů								
Jednotlivec	10 700	11 910	12 182	12 182	2200	3410	3682	3682
2 dospělí	13 900	15 470	21 722	15 866	4400	5970	12 222	6366
Jednotlivec + nezaopatřené dítě do 4 let	13 954	14 612	18 809	18 809	4454	5112	9309	9309
Jednotlivec + 2 x nezaopatřené dítě do 6 let	15 180	16 120	19 294	19 294	5680	6620	9794	9794
Jednotlivec + nezaopatřené dítě 6–15 let	13 850	14 780	15 436	15 436	4350	5280	5936	5936
2 dospělí + nezaopatřené dítě do 6 let	17 640	19 210	25 003	20 712	6140	7710	13 503	9212
2 dospělí + 2x nezaopatřené dítě do 6 let	19 880	21 450	29 133	24 750	7880	9450	17 133	12 750
2 dospělí + 1x nezaopatřené dítě do 6 let + 1x nezaopatřené dítě do 4 let	19 880	23 115	32 233	25 594	7880	11 115	20 233	13 594

minimální mzdy, jako jedné z významných funkcí moderní minimální mzdy.

Na základě komplexní analýzy lze vypočítat vzdálenost, měřenou v Kč, nejnižšího čistého disponibilního příjmu v ekonomice od hodnoty garantovaného příjmu ze sociálního systému. V tabulce 5 jsou vyjádřeny rozdíly mezi čistým disponibilním příjmem jednotlivých pracujících a nepracujících domácností za užití vlastní bytové normy a tržního nájemného.

MM-EM (resp. MM1-EM) vyjadřuje, o kolik Kč je vyšší čistý disponibilní příjem pracující domácnosti oproti nepracující domácnosti stejného složení, přičemž částkou živobytí domácnosti je existenční minimum. Analogicky MM-ŽM popisuje obdobnou situaci, částkou živobytí je však tentokrát životní minimum.

Rozdíly v příjmech pracujících a nepracujících domácností se pohybují v rozmezí od 272 Kč až do 12 353 Kč. Motivační funk-

ce minimální mzdy je proto odvislá od složení domácnosti. Přepočteme-li tyto hodnoty na počet dospělých osob v domácnosti, rozdíly mezi čistými příjmy pracujících a nepracujících domácností se snižují na 272 Kč až 6177 Kč. Z těchto výsledků je zřejmé, že nejmenší rozdíly v čistých disponibilních příjmech jsou mezi pracujícími a nepracujícími domácnostmi s jedním dospělým. Vezmeme-li v úvahu standardní měsíční pracovní dobu, pak jsou pracující

Tabulka 5

Rozdíl čistých disp. příjmů - tržní nájemné	Olomouc				Pardubice			
	MM-EM	MM-ŽM	MM1-EM	MM1-ŽM	MM-EM	MM-ŽM	MM1-EM	MM1-ŽM
Mezera příjmů z MM a příjmů z dávek								
Jednotlivec	2365	1155	2365	1155	2566	1356	2566	1356
2 dospělí	8714	7144	3158	1588	8806	7236	3100	1530
Jednotlivec + dítě do 4 let	4855	4197	4855	4197	4855	4197	4855	4197
Jednotlivec + 2 x dítě do 6 let	4114	3174	4114	3174	4114	3174	4114	3174
Jednotlivec + dítě 6–15 let	2478	1548	2478	1548	2570	1640	2570	1640
2 dospělí + dítě do 6 let	6337	4767	3096	1526	7803	6233	3962	2392
2 dospělí + 2x dítě do 6 let	9035	7465	5702	4132	9253	7683	5320	3750
2 dospělí + 1x dítě do 6 let + 1x dítě do 4 let*	12 135	9118	5702	2685	12 353	9118	5714	2479

Rozdíl čistých disp. příjmů - tržní nájemné	Břeclav				Mikulov			
	MM-EM	MM-ŽM	MM1-EM	MM1-ŽM	MM-EM	MM-ŽM	MM1-EM	MM1-ŽM
Mezera příjmů z MM a příjmů z dávek								
Jednotlivec	1674	464	1674	464	1482	272	1482	272
2 dospělí	7584	6014	1878	308	7822	6252	1966	396
Jednotlivec + dítě do 4 let	4855	4191	4855	4191	4855	4197	4855	4197
Jednotlivec + 2 x dítě do 6 let	4114	3174	4114	3174	4114	3174	4114	3174
Jednotlivec + dítě 6–15 let	1348	418	1348	418	1586	656	1586	656
2 dospělí + dítě do 6 let	6206	4636	2365	795	7363	5793	3072	1502
2 dospělí + 2x dítě do 6 let	8465	6895	4532	2962	9253	7683	4870	3300
2 dospělí + 1x dítě do 6 let + 1x dítě do 4 let*	11 565	9118	4926	2479	12 353	9118	5714	2479

Recenzované stati, studie, úvahy a analýzy

Participační daňová sazba	Olomouc				Pardubice				Břeclav				Mikulov			
	PTR (ŽM)	PTR ČDP (ŽM)	PTR (EM)	PTR ČDP (EM)	PTR (ŽM)	PTR ČDP (ŽM)	PTR (EM)	PTR ČDP (EM)	PTR (ŽM)	PTR ČDP (ŽM)	PTR (EM)	PTR ČDP (EM)	PTR (ŽM)	PTR ČDP (ŽM)	PTR (EM)	PTR ČDP (EM)
Jednotlivec	91 %	91 %	81 %	83 %	89 %	90 %	79 %	81 %	96 %	96 %	86 %	86 %	98 %	98 %	88 %	88 %
2 dospělí	71 %	70 %	64 %	63 %	70 %	69 %	64 %	62 %	75 %	73 %	69 %	66 %	74 %	71 %	68 %	64 %
Jednotlivec + dítě do 4 let	66 %	80 %	60 %	77 %	66 %	79 %	60 %	76 %	66 %	78 %	60 %	75 %	66 %	78 %	60 %	74 %
Jednotlivec + 2 x do 6 let	74 %	84 %	66 %	80 %	74 %	84 %	66 %	79 %	74 %	84 %	66 %	79 %	74 %	84 %	66 %	79 %
Jednotlivec + dítě 6–15 let	87 %	91 %	80 %	86 %	87 %	90 %	79 %	85 %	97 %	97 %	89 %	91 %	95 %	96 %	87 %	90 %
2 dospělí + dítě do 6 let	80 %	83 %	74 %	77 %	74 %	77 %	68 %	71 %	81 %	82 %	75 %	76 %	76 %	77 %	70 %	71 %
2 dospělí + 2x dítě do 6 let	69 %	77 %	63 %	72 %	69 %	75 %	62 %	70 %	72 %	77 %	65 %	72 %	69 %	74 %	62 %	68 %
2 dospělí + 1x do 6	63 %	74 %	50 %	66 %	63 %	73 %	49 %	63 %	63 %	72 %	53 %	65 %	63 %	72 %	49 %	62 %
+ 1x do 4 let*																
Průměr	75 %	81 %	67 %	75 %	74 %	80 %	66 %	73 %	78 %	82 %	70 %	76 %	77 %	81 %	69 %	74 %

Participační daňová sazba	Olomouc				Pardubice				Břeclav				Mikulov			
	PTR (ŽM)	PTR ČDP (ŽM)	PTR (EM)	PTR ČDP (EM)	PTR (ŽM)	PTR ČDP (ŽM)	PTR (EM)	PTR ČDP (EM)	PTR (ŽM)	PTR ČDP (ŽM)	PTR (EM)	PTR ČDP (EM)	PTR (ŽM)	PTR ČDP (ŽM)	PTR (EM)	PTR ČDP (EM)
Jednotlivec	91 %	91 %	81 %	83 %	89 %	90 %	79 %	81 %	96 %	96 %	86 %	86 %	98 %	98 %	88 %	88 %
2 dospělí	87 %	91 %	74 %	83 %	87 %	91 %	75 %	82 %	97 %	98 %	85 %	88 %	97 %	98 %	84 %	88 %
Jednotlivec + dítě do 4 let	66 %	80 %	60 %	77 %	66 %	79 %	60 %	76 %	66 %	78 %	60 %	75 %	66 %	78 %	60 %	74 %
Jednotlivec + 2 x dítě do 6 let	74 %	84 %	66 %	80 %	74 %	84 %	66 %	79 %	74 %	84 %	66 %	79 %	74 %	84 %	66 %	79 %
Jednotlivec + dítě 6–15 let	87 %	91 %	80 %	86 %	87 %	90 %	79 %	85 %	97 %	97 %	89 %	91 %	95 %	96 %	87 %	90 %
2 dospělí + dítě do 6 let	87 %	94 %	75 %	87 %	80 %	90 %	68 %	83 %	93 %	96 %	81 %	89 %	88 %	93 %	75 %	85 %
2 dospělí + 2x dítě do 6 let	66 %	86 %	53 %	80 %	69 %	86 %	56 %	80 %	76 %	89 %	63 %	83 %	73 %	87 %	60 %	80 %
2 dospělí + 1x do 6 let	78 %	91 %	53 %	80 %	80 %	91 %	53 %	79 %	80 %	91 %	60 %	81 %	80 %	90 %	53 %	78 %
+ 1x do 4 let*																
Průměr	80 %	89 %	68 %	82 %	79 %	88 %	67 %	81 %	85 %	91 %	74 %	84 %	84 %	90 %	72 %	83 %

domácnosti za 160 odpracovaných hodin měsíčně odměněny oproti svým nepracujícím alternativám částkou 272 až 12 353 Kč, což odpovídá dodatečnému hodinovému příjmu přepočtenému na dospělé osobu 1,7 až 38,60 Kč.

Alternativně lze výsledky rozdíly v čistých disponibilních příjmech vyjádřit

tzv. participační daňovou sazbou³ (PTR), která je indikátorem finančních stimulů pro domácnost k zahájení či ukončení práce. PTR je definována jako jedna minus poměr čistého finančního zisk ze zapojení se do práce a hrubého příjmu z práce. Kromě PTR uvádím také ukazatel PTR ČDP. Ten lze interpretovat jako takovou část

čistých disponibilních příjmů pracující domácnosti, kterou si domácnost udrží formou snížení daní a zvýšení sociálních dávek, pokud se rozhodne přestat pracovat (Jara, Holguer a kol., 2017).

Z výsledků je patrné, že relativně větší motivaci zapojit se aktivně do práce by měly mít domácnosti pobírající dávku

v hmotné nouzi ve výši existenčního minima. Stejně tak participační sazby ukazují na to, že motivační funkci domácnosti dramaticky ovlivňuje její složení. U domácností s jedním dospělým v podstatě o motivaci nelze hovořit. Participační sazby dosahují hodnot přes 80 %. Nízká motivace se týká také domácností, ve kterých by pracoval pouze jeden dospělý. Jediná skladba domácností, u které participační sazby naznačují větší pravděpodobnost nástupu do práce, jsou domácnosti s dětmi. Důvodem je vyplácení daňových bonusů jako součást čisté mzdy. Obdobnou, i když o něco horší motivaci, pak mají bezdětné domácnosti se dvěma dospělými, a to v případě, že se rozhodnou pracovat oba.

Další faktory ovlivňující motivační funkci minimální mzdy

Výši čistých příjmů domácností mohou významně ovlivnit některé další faktory. Jedním ze zásadních faktorů byly až do léta roku 2017 dobře známé dohody o provedení práce, kterými si uchazeči o zaměstnání mohli legálně vydělat až polovinu minimální mzdy, aniž by status uchazeče ztratili. Novelizací § 25 odst. 3 písm. b) zákona o zaměstnanosti došlo k eliminaci dohody o provedení práce, přičemž byla ponechána pouze možnost přivýdělku skrze dohodu o pracovní činnosti. Ačkoliv se jednalo o podstatnou změnu snižující možnosti sociálního parazitismu, institut dohody o provedení práce lze i nadále považovat za vysoce problematický. Důvodem je totiž výrazná anonymita pracovního vztahu, neboť údaje o zaměstnanci nejsou, v případě, že nepřesáhnou hranici 10 000 Kč rozhodné pro účast na nemocenském pojištění, nikde zaznamenány, vyjma agendy zaměstnavatele. Pokud zaměstnanec tuto skutečnost sám institucím spravujícím sociální dávky nenahlásí, je prakticky nemožné ji zjistit. Dohoda o provedení práce je tak i nadále hojně využívaným instrumentem, a to nejen u osob používajících sociální dávky. Vágní formulace dohody o provedení práce způsobuje celou řadu jiných problémů včetně ilegálního zaměstnávání, na které každoročně upozorňuje ve svých výročních zprávách i Státní úřad inspekce práce.

Nehledě na možnou práci na černo nebo její obdobu skrze dohody o provedení práce, existuje zcela legální možnost zvýšení čistého příjmu domácností. Jedná se o skupinu příjmů, které nejsou předmětem daně z příjmů nebo o příjmy od této daně osvobozené, resp. takové osvobozené příjmy, které se nezapočítávají do testovaných příjmů pro nárok na jednotlivé dávky. Přestože osvobozených příjmů od daně z příjmů je mnoho, jako nejdůležitější se jeví příjmy uvedené v ustanovení §10 odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů, tj. příj-

my z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství, které nejsou provozovány podnikatelem. Podle §10 odst. 3 jsou příjmy z příležitostných činností osvobozeny až do výše 30 000 Kč za rok. Vzhledem k množství volného času nepracujících domácností je nutné tyto příjmy považovat za významnou možnost zvýšení jejich čistých příjmů.

Podceňovat není radno ani současný fenoménem zadluženosti, který je s nízkopříjmovými domácnostmi úzce spjat. Souvisejícím projevem je častá exekuce uvalená na domácnosti. Nezabavitelnou částku upravuje občanský soudní řád. U osob pobírajících minimální mzdu sice lze exekuci zabavit pouze částku ve výši zhruba 1500 Kč, která není na první pohled nijak vysoká. Z celkového pohledu na čisté disponibilní příjmy domácnosti se však může jednat o vysoké procento na celkových disponibilních příjmech, které naopak demotivuje práci vůbec vykonávat.

Významné demotivační faktory jsou i další náklady, které je zaměstnanec nucen hradit ze svého čistého příjmu. Z těch největších se jedná především o náklady na dopravu do zaměstnání a ošacení. Nelze se tak v některých případech divit, že se po racionální úvaze domácnost rozhodne na trh práce vůbec nevstupovat.

Závěr

Cílem této práce bylo prozkoumat motivační funkci minimální mzdy jako institutu trhu práce, který zaručuje nejnižší příjem v ekonomice. Analýza tohoto cíle byla uskutečněna v podmínkách právní úpravy České republiky k 1. 1. 2018. Motivační funkci minimální mzdy je nutné zkoumat v souvislostech státní sociální politiky. Hlavním kritériem je pak rozdíl mezi příjmy plynoucími ze závislé činnosti a garantovanými sociálními transfery. Celá analýza navíc byla uskutečněna pro čtyři kategorie velikosti obcí dle legislativního členění. Pro tyto obce byl proveden vlastní průzkum trhu za účelem zjištění tržního, obvyklého nájemného, jako nejvýznamnější výdajové položky domácností. Tím je umožněno zkoumat motivační prvky minimální mzdy nikoliv pouze plošně, ale také geograficky. Tyto výsledky pak lze dále použít v rámci zkoumání sociálně vyloučených oblastí nebo oblastí s vysokou nezaměstnaností. Vlastní práci lze dále rozšiřovat. Zároveň poskytuje dobrý základ pro analýzu institutu zaručené mzdy.

Ačkoliv faktorů ovlivňujících motivační funkci minimální mzdy může být zejména z psychologického a sociologického pohledu mnoho, jsem přesvědčen, že tím zásadním je pohled ekonomický. Jedním ze základních předpokladů ekonomie je racionální chování jednotlivců, resp. domác-

ností. To jinými slovy znamená, že domácnosti porovnávají výhodnost existujících variant a volí takové řešení, které maximalizuje jejich subjektivní užitek. V tomto případě domácnosti volí mezi alternativami pracovat za odměnu na úrovni minimální mzdy, anebo nepracovat. Hlavní předností této práce je, že jednoznačně kvantifikuje rozdíl mezi oběma stavy v peněžních jednotkách. Jedná se tedy o zobrazení ekonomické teorie pomocí platné právní úpravy ČR do reálného prostředí. Volba toho či onoho stavu je pak již subjektivním rozhodnutím domácnosti.

Čistá mzda, kterou domácnost pobírá, a příjem ze sociálního systému ve stavu nezaměstnanosti si navzájem konkurují. Rozdíl mezi oběma příjmy jsem zvolil jako hlavní a jediné kritérium motivace pracovat, a tedy pobírat minimální mzdu namísto sociálních dávek. Rozdíl mezi čistými příjmy po odečtení tržních nákladů na bydlení se pohybuje od 272 Kč do 6177 Kč. Jinými slovy, rozhodne-li se domácnost pracovat, je za každou hodinu práce odměněna o 1,7 až 38,60 Kč více, než při spotřebě volného času jinou formou.

Relativně největší motivaci aktivně se zapojit do práce mají domácnosti s dětmi, a to díky slevě na dítě/ resp. daňovému bonusu. To je v souladu s očekáváním, neboť slevy na dani, resp. odčitatelné (tzv. EITC⁴) položky hrají významnou roli při snižování mezních daňových sazeb, tj. nástupu implicitního zdanění. EITC je jedním z instrumentů používaným v boji proti chudobě (Neumark, Wascher, 2000). Jejich účinnost v České republice je však významně omezená, a to kvůli velmi nízké progresivitě daňového systému (Bičáková, Kalíšková, 2018), který proto neumožňuje individuálně řešit životní situace domácností v závislosti na jejich příjmech, vzdělání nebo profesi. Situace nízkopříjmových domácností je dále zhoršována vlivem silné orientace českého daňového systému na nepřímé daně na úkor přímých.

Jako vhodné se také jeví srovnání vypočtených participačních daňových sazeb se sazbami vypočtenými v úvodu zmiňované studie institutu IDEA The low-skilled in the Czech Republic (Bičáková, Kalíšková, 2018). Ta uvádí participační sazby pro nízkopříjmové domácnosti ve výši 50 %. Mnou vypočtené sazby jsou však podstatně vyšší. V případě jednočlenných domácností dosahují 90 %. Důvodem vyšších sazeb jsou pravděpodobně náklady na bydlení. Studie institutu IDEA používá data z výběrového šetření EU-SILC z roku 2016. Růst cen nemovitostí a souvztačně nájemného bydlení, resp. vyšší tempo růstu nákladů na bydlení než růstu nominálních mezd, může být jednou z příčin. Další příčinou by pak mohlo být podhodnocení nákladů na bydlení v modelu TAXBEN.

Osobně se domnívám, že pro většinu domácností není příjem na úrovni mini-

mální mzdy dostatečně motivující, neboť si svůj volný čas cení více. Na to ostatně poukazují vypočtené participační daňové sazby. Nad to si domácnost zcela legálně může přilepšit příležitostnými příjmy. Pod těmito činnostmi si lze představit mnoho aktivit jako prodej vypěstované zeleniny, nákup a prodej použitého zboží, prodej uměleckých výrobků a podobně. Oproti tomu domácnost plně zaměstnaná sice disponuje ze zákona stejnými možnostmi, ale vzhledem k množství volného času pro ni bude obtížnější je využít.

V celé práci jsem uvažoval pouze o legálních a legitimních variantách příjmů i nároků na sociální dávky. Vezmeme-li v úvahu faktory související s tzv. „sociálním parazitismem“, tj. zákonnou optimalizací nároku na dávky, domnívám se, že motivační prvek minimální mzdy je pro některé domácnosti nulový. Problematika sociálního parazitismu, zejména ve vztahu k institutu bydliště, zejména trvalého pobytu, je také vhodným rozšířením této práce.

Veškeré podklady, ostatní dílčí výsledky nebo výpočty jsou kdykoliv dostupné na vyžádání u autora nebo vydavatele. Tato práce byla realizovaná z finančních prostředků specifického výzkumu Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity, projekt MUNI/A/0966/2017. Příjem této podpory je kvitován s povděkem.

- 1 Tax-benefit modely, viz např. EUROMOD (www.euromod.ac.uk)
- 2 Např. Evropská sociální charta, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech
- 3 PTR = participation tax rate
- 4 EITC = earned income tax credit

Literatura

- BAŠTÝŘ, I. *Vybrané aktuální problémy uplatňování minimální mzdy v ČR*. [Selected topical problems of minimum wage application in the CR.]. Praha: VÚPSV, 2005.
- BÍČKOVÁ, A. - KALIŠKOVÁ, K. *The low-skilled in the Czech Republic*. IDEA studie 3/2018. Dostupný také z: https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Study_3_2018_Low_skilled/mobile/index.html

DUŠEK, L. - KALIŠKOVÁ, K. - MÜNICH, D. *Distribution of average, marginal and participation tax rates among Czech taxpayers: Results from a TAXBEN model*. Finance a Úvěr, 2013, 63.6: 474.

JARA TAMAYO, H. X. et al. *Low incentives to work at the extensive and intensive margin in selected EU countries*. EUROMOD at the Institute for Social and Economic Research, 2017.

NEUMARK, D. - WASCHER, W. *Using the EITC to Help Poor Families: New Evidence and a Comparison with the Minimum Wage*. National bureau of economic research, 2000.

RAGACS, Ch. *Minimum Wages and Employment: Static and Dynamic Non-market-clearing Equilibrium Models*. Springer, 2004.

RANSON, R. *Healthy housing: A practical guide*. London: Taylor & Francis, 2002, 2002. ISBN 9781135832803.

TRÖSTER, P. *Právo sociálního zabezpečení*. 5., přeprac. a aktualiz. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-322-6.

Životní podmínky českých domácností 2016, ze dne 24. dubna 2017. Dostupný také z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-2016>

Právní předpisy

Nařízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima

Nařízení vlády č. 453/2013 Sb., o stanovení podrobností a postupu pro zjištění srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Sdělení č. 180/2009 Sb. Ministerstva pro místní rozvoj, o rozřazení obcí do velikostních kategorií podle počtu obyvatel, o územním rozčlenění obcí seskupením katastrálních území, o výši základních cen za 1 m² podlahové plochy bytů, o cílových hodnotách měsíčního nájemného za 1 m² podlahové plochy bytu, o maximálních přírůstcích měsíčního nájemného a o postupu při vyhledání maximálního přírůstku nájemného pro konkrétní byt

Úmluva č. 26, o zavedení metod stanovení minimálních mezd

Úmluva č. 99, o metodách stanovení minimálních mezd v zemědělství

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 60/1964 Sb., o úhradě za užívání bytu a za služby spojené s užíváním bytu, účinná do 15. 1. 1992

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel)

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Autor Ing. Mgr. Jaroslav Schulz, LL. M. (150971@mail.muni.cz) je doktorandem na katedře ekonomie, Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity (Faculty of Economics and Administration, Masaryk University), Lipová 41a, 602 00 Brno - Písařky, Česká republika. Zaměřuje se na výzkum v oblasti Institucionální kvality trhu práce a dynamiky nezaměstnanosti. Je také daňovým poradcem.

Ministerstvo práce a sociálních věcí pokračuje v podpoře elektromobility

Ministerstvo práce a sociálních věcí zařadí do svého vozového parku elektromobil. Vůz dnes ministryni práce a sociálních věcí Janě Maláčové slavnostně předal člen představenstva ČEZ Pavel Cyran. Resort tak pokračuje v podpoře elektromobility z roku 2014, kdy převzal první automobil s alternativním pohonem.

„Elektromobilita může významně přispět ke zlepšení kvality ovzduší ve městech. Stává se i zajímavou alternativou při cestování mezi nimi. Chceme přispět k propagaci elektromobilu a ukázat, že se jedná o ideální vůz pro státní správu a samosprávu. Ministerstvo jej bude využívat především pro pracovní cesty za úředními záležitostmi po území metropole,“ uvedla při předávání vozu ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová.

„Jsme rádi, že Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky pokračuje v aktivní podpoře elektromobility. Věříme, že právě státní správa a konkrétně resort sociálních věcí je ideálním prostředím pro silnější nasazení elektrických vozidel. Zapůjčený elektromobil bude mít samozřejmě neomezený přístup k celé síti veřejných dobíjecích stanic ČEZ, kterých k dnešnímu dni provozujeme už 127 po celé České republice,“ uvedl Pavel Cyran, člen představenstva a ředitel divize obchod a strategie společnosti ČEZ, a. s.

Z řad institucí a ministerstev jsou vedle MPSV partnery projektu Elektromobilita ČEZ Ministerstvo dopravy, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo životního prostředí, Úřad vlády ČR a agentura CzechInvest.

Zdroj: MPSV